UUTISET

Uudet asukkaat on toivotettava mukaan kylän elämään: kutsutaan kahville ja heitetään kättä. Ystävystytään ja tullaan kavereiksi – silloin ristiriidatkin vähenevät. **LIPERILÄINEN MAANVILJELIJÄ PENTTI KUOKKANEN**

PTT:N TALOUSTUTKA

Onnelliset lohet

Vietin taas kerran koko kesälomani Pohjois-Karjalassa. Muikunpyynnin ohessa ehdin myös virkistyskalastuksen pariin, ja jälleen kerran venekuntani keskuudessa esiin nousi Saimaan järvilohen kohtalo. Laji on saanut kokea metsäteollisuuden nousun. Koko Saimaan alueen ainoa luontainen lisääntymisjoki tälle jalokalalle olisi Pielisjoki, jossa vesivoimalat estävät kalojen luonnollisen lisääntymisen.

Vesivoimaloiden rakentaminen Pielisjokeen sotien jälkeen kytkeytyi metsäteollisuuden nousuun. Sahat tarvitsivat runsaasti sähköä ja kaikki alueen voimavarat oli hyödynnettävä sähköntuotantoon.

Jos Pielisjoesta purettaisiin nykyiset voimalat ja joki entisöitäisiin entiseen loistoonsa, edellytykset lohikannan elpymiseen olisivat olemassa.

Maltillisempi vaihtoehto olisi tehdä kalaportaat, joita pitkin lohet pomppisivat ylävirtaan. Aluetalouden kannalta vaikutukset leviäisivät aina Nurmeksesta Lappeenrantaan.

Vaikka vesivoima on jo uusiutuvaa energiaa, niin menetetty sähköenergia voidaan tuottaa alueen runsaista metsäbiomassoista, joissa riittää vielä hyödyntämistä. Alueen elinkeinorakenteen vahvistaminen matkailuun ja kalastuspalveluihin on myös kilpailukykytekijä, jota siltä ei voi viedä pois. Saimaan järvilohi voi luontaisesti lisääntyä ainoastaan Pielisjoessa.

Koska uusia avauksia ja alueiden erityispiirteitä hyödyntäviä toimia on aina syytä korostaa, tulisi Itä-Suomen profiloitumista kalastuksen suhteen pohtia. Virkistyskalastus on tätä nykyä suosituin kalastusmuoto, ja suurikokoinen lohi houkuttaa pyytäjiä myös vähän kauempaakin. Venäläiset ovat koko Itä-Suomen aluetalouden kannalta jo nyt erittäin merkittävä tekijä ja venäläiset tunnetusti pitävät kalasta ja kalastuksesta. Luulen, että paikallisella tarvekalastajallakaan ei olisi mitään suuria lohia vastaan. Varsinkin, jos rauhoituksen myötä kalavesiä on joutunut katselemaan ensin viisi vuotta rannalta.

Ilokseni sain huomata, että Saimaan järvilohelle on vastikään perustettu kannatusyhdistys. Asian etenemistä edesauttaisi lisää, jos joku yrittäjä laittaisi itsensä likoon ja toisi mukaan yksityistä rahaa. Massiivisiin investointeihin tarvittaisiin rohkeutta ja näkemystä kuten Nils Ludvig Arppeella oli pari sataa vuotta sitten.

Suunnitelmat kalakannan elvyttämisestä ja kestävän kalastusmatkailun synnyttämisestä on tehtävä vuosikymmenten päähän. Potentiaalia on varmasti paljon, mutta on eri asia kannattaako sitä taloudellisesti hyödyntää. Käsittääkseni vesivoimalat korvaavat lohikannalle aiheuttaman haitan osallistumalla istutusten kustannuksiin. Eri asia on, korvaako istutuksiin käytetty könttäsumma mahdolliset hyödyt. Vesivoimaloiden myötä kun menetettiin jotain luonnon monipuolisuudesta, jolla saattaa tänä päivänä olla myös aluetalouden kannalta varsin suuri merkitys. Alueen markkinoinnissa voisi turistia kosiskella vihaisten lintujen sijaan onnellisilla lohilla.

SAMI PAKARINEN
on PTT:n ekonomisti.

sami.pakarinen@ptt.fi

Atria korottaa sianlihan hintaa

Atria korottaa lihasian tuottajahintaa kaksi senttiä kilolta maanantaina, kertoo lihaliiketoiminnan johtaja **Matti Perälä** Atrialta.

Perälä perustelee korotusta EU:n lihamarkkinoiden tilanteella.

Suomesta viedään merkittävästi lihaa Itämeren ympäristöön, missä lihan hinta on kääntynyt nousuun.

Markkinatilanne muuttui heinäkuun puolivälissä. Kotimaan hinnat seuraavat kansainvälistä kehitystä.

Sianlihan keskihinta on noussut EU:ssa heinäkuun alun jälkeen 11 senttiä kilolta 187 senttiin, joka on kymmenkunta senttiä enemmän kuin elokuun puolivälissä vuosi sitten.

Saksassa lihasikojen teurashintoihin on tullut jo pari kolme korotusta kesällä ja keskihinta liikkuu 1,88 euron tuntumassa kilolta. Viime vuoden hintahuippuun on matkaa 5 senttiä.

Perälä ei ryhdy arvioimaan, onko kyseessä hintakäänne

Sianlihan hintaa on laskettu alkuvuonna 10 senttiä kilolta tukkoisen markkinatilanteen takia. Nyt siitä kuitataan viidennes.

Kotimaan tuottajahinta liikkuu 1,70 eurosta 1,75 euroon kilolta. Viime vuonna kväistiin liki 10 senttiä ylempänä.

Perälän mukaan sianlihaa ja etenkin lihatuotteita, kuten makkaroita on myyty hyvin kesällä. Kysyntä on kasvanut 3 prosenttia viime vuodesta.

Teurasruuhkaa ei Atrialla ole, ja porsasruuhkan rippeistä päästään eroon ennen joulua.

VEIKKO NIITTYMAA

Verkkokaupasta syksyn ruiskutuksiin!

MAATALOUSALAN MONIPUOLISIN VERKKOKAUPPA

Glyphogan 480 SL, 20 L

- Edullinen glyfosaattivalmiste juolavehnän ja muiden rikkakasvien torjuntaan
- Tehoaine: Glyfosaatti 360 g/l (glyfosaatin isopropyyliamiinisuolana)
- Minimi tilauserä 2 kpl

Tuote myynnissä vain verkkokaupassa!

Saimme uuden entistä edullisemman erän! 67,90 sis. alv. 24 %

Rajoitettu erä.
Tarjous voimassa niin kauan kuin tavaraa riittää.

agrimarket.fi AGRI MARKET

Maatilaselvitys vie viestiä viljelijöiltä kaavoittajalle

Maatilaselvitys ei muuta lietelantaa hajuttomaksi, mutta asenteita se voi muuttaa: kaavoittaja ja kunnan päättäjät saavat ajantasaista tietoa maatalouden tarpeista.

JAAKKO KILPIÄINEN

Maanviljelijä Pentti Kuokkanen, yritysneuvoja Päivi Jokinen ja yhdyskuntasuunnittelija Reino Kuivalainen silmäilevät Kuokkasen kasvinviljelytilan maita Liperin Riihilahdessa. Alaltaan 75 hehtaarin tila sijaitsee Liperin kirkonkylän osayleiskaava-alueella.

LIPERI (MT)
Auringonkukkien riemullinen rivistö reunustaa kylätietä satojen metrien matkalla Liperin Riihilahdessa, aivan kirkonkylän tuntumassa.

”Saa poimia”, lukee kyltissä, jonka maanviljelijä **Pentti Kuokkanen** on kukkapeltoonsa iskenyt.

”Puhumalla ja toimimalla myönteisesti saadaan hyvää aikaan”, Kuokkanen vastaa kysymykseen, miten onnistuu tilanpito kirkonkylän osayleiskaava-alueella.

Hän on kolmannen sukupolven isäntä nykyisin noin 75 hehtaarin kasvinviljelytilalla.

”Ilman muuta maatilat ja Liperin kirkonkylän taajamaasutus pystyvät hyvään naapuruuteen edelleen. Sijaa on myös uusille asukkaille, joita pitäjä kovasti tarvitsee”, Kuokkanen sanoo.

Päivitetty kuva nykyajan maataloudesta

Kuokkanen on yksi noin 30 viljelijästä, jotka yritysneuvoja ja maisemasuunnittelija **Päivi Jokinen** haastatteli laatimaansa Liperin kirkonkylän maatilaselvitykseen. Jokinen työskentelee Pro Agria Pohjois-Karjalassa sekä Maa- ja kotitalousnaisten keskuksessa.

Hän perustelee selvityksen tarvetta maatalouden muutoksella.

”Kaavoittajalla ei välttämättä ole tarkkaa tietoa nykypäivän maataloudesta. Se ei enää ole pientä perheviljelyä. Tilakoot ja koneet ovat kasvaneet. Tilat erikoistuvat, ja ne voivat vaihtaa tuotantosuuntaa nopeastikin. Tuotantorakennukset ovat suuria”, Jokinen luettelee.

Maatilaselvitys syntyi Vuorovaikutteiset toimintatavat kaavoituksen tukena -hankkeessa, jossa Liperi oli mukana.

”Kirkonkylään valmistuu osayleiskaava vuonna 2014. Kunta päätti teettää maatilaselvityksen, jotta viljelijöiden toiveet saataisiin kaavoitusta varten selville”, Liperin yhdyskuntasuunnittelija **Reino Kuivalainen** kertoo.

”Maatalous on Liperin kirkonkylässä tärkein tuotannollinen elinkeino. Olisi hölmöä, jos merkittävän elinkeinon tarpeita ei kartoitettaisi.”

”Tavoite on rakentaa kirkonkylää niin, että se pysyy viihtyisänä, että elinkeinot voivat kukoistaa ja palvelut säilyvät. Haluamme mahdollisimman hyvin toimivan taajaman lähiympäristöineen”, Kuivalainen sanoo.

Hänen mukaansa maatilaselvitys on hyödyllinen nimenomaan kaavoituksen alkuvaiheessa.

”Mitä enemmän kaavoittajalla on tietoa, sitä parempi kaavasta tulee.”

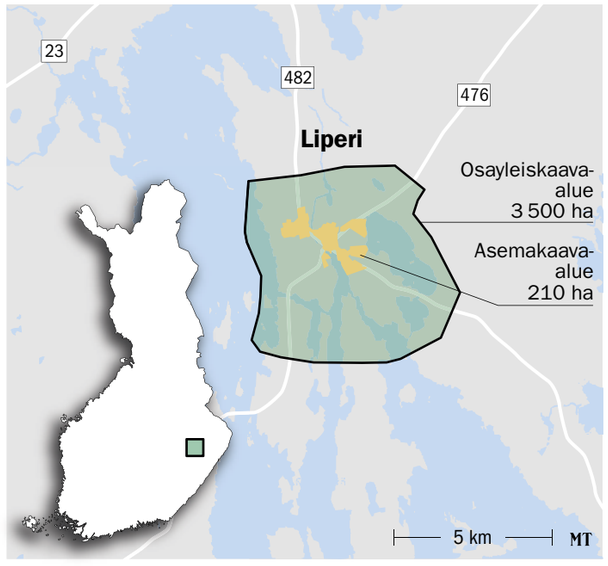

Liperin kirkonkylän osayleiskaava-alue rajautuu Saimaan Heposelkään ja Telmonselän pohjoisosiin sekä useaan niiden väliseen salmeen. Rantaviivaa on 49 kilometriä. Kaava-alueeseen kuuluu kirkonkylän taajama lähialueineen. Taajaman rakentamista säädellään yleiskaavaa tiukemmalla asemakaavalla.

MAATILASELVITYS

Usean osan kokonaisuus

Maatilaselvitys on kaavoitusta varten luotu työkalu, jonka on kehittänyt Maa- ja kotitalousnaisten keskus.
Tavoitteena tuoda maatalouden näkökulma kaavoitusratkaisuihin.
Monesta osasta muodostuva kokonaisuus: asukasilta, haastattelut, raportin laadinta, tietojen siirto kaavoittajalle ja tietojen sijoittaminen kartalle.
Liperi on Pohjois-Karjalan kunnista ensimmäinen, jossa maatilaselvitys on tehty. Muualla Suomessa selvitys on laadittu esimerkiksi Asikkalassa (Urajärven kylää koskeva), Lapinlahdella (Nerkoo) ja Pyhtäällä (Heinlahti-Siltakylä).
Liperissä selvitys edeltää kirkonkylän osayleiskaavan tekoa.

Pentti Kuokkanen kääntää pihamaaltaan Riihilahdentielle. Taustalla siintää Riihilampi.

Aineenopettaja Isto Hurmekosken omakotitalo on Liperin kirkonkylän Kuusikkolassa peltoaukean vieressä. ”Vehnäpelto on kaunis katsella. Pelto naapurina on sikälikin hyvä, että tontin vierestä ei ole läpikulkuliikennettä”, hän sanoo.

MAISEMA MAHDOLLISUUTENA

Sarja on ideoitu yhdessä Maa- ja kotitalousnaisten kanssa.

Tietoa viljelyn vuodenkierrosta

Liperi on vankka maatalouspitäjä. Maatalouden läheisyys näkyy kirkonkylässäkin.

Maisemaa leimaavat avoimet ja moneen muuhun Pohjois-Karjalan pitäjään verrattuna suuret viljelysaukeat. Pellot alkavat heti, kun tihein taajama loppuu. On paikkoja, joissa viljelykset ja uusi omakotiasutus ovat vieri vieressä.

”Maatalouden ja asutuksen yhteiselo ei aina ole ongelmatonta. Kitkatilanteita syntyy”, Kuivalainen kertoo.

Ristiriitojen syistä yksi on ylitse muiden: lietelannan levitys. Hajusta valitetaan niin viljelijöille kuin kunnantoimistoonkin.

”Maatalouden vuodenkierto ei ole enää kaikille asukkaille tuttua perinteiselläkään maaseudulla.”

Lanta lemuaa pelloilla aikansa, eikä hajuhaitoilta vältytä parhaallakaan kaavoituksella.

Kuivalainen luottaa tietoon.

”On pystyttävä perustelemaan, miksi peltojen muokkausta tarvitaan. Liperin perinteinen Leipäpäivä on hieno esimerkki tapahtumasta, jossa tieto viljelystä ja maaseutukulttuurista leviää.”

Hyvää hallintoa, hyvää naapuruutta

Pentti Kuokkanen pohtii, kuinka lievittää lannan lemua.

”On siinä viljelijälläkin vastuunsa. Oikean ajankohdan valinta vaikuttaa, ei lietelantaa ole pakko äitienpäivänä levittää. Haju vähenee, kun peltoja mullataa levityksen jälkeen. Joskus sääkin suosii, sateella ei haise niin kuin helteellä.”

Maatilaselvitystä Kuokkanen kiittää onnistuneeksi, hänen mielestään se keskittyy oleellisiin asioihin.

”Viljelijät voivat olla turvallisin mielin. Meidän mielipiteemme on kuultu ja ne otetaan varmasti huomioon. Näin toimii hyvä hallinto.”

Selvitys vie tietoa kaavoittajalle. Valmistuvaan kaavaan pystyy vaikuttamaan muutenkin: luonnoksesta voi kertoa mielipiteensä ja ehdotuksesta voi jättää kirjallisen muistutuksen. Viimeisenä keinona on valituksen teko. Kunnanvaltuusto hyväksyy kaavan, joten valmistelun vaiheissa kannattaa pitää yhteyttä valtuutettuihinkin.

”Minä en osaa kaavoitusta pelätä. Kaava luo turvaakin: jos alue on siinä merkitty pelloksi, niin peltona se myös pysyy”, Kuokkanen sanoo.

Hän palaa vielä lietelantakiistoihin.

”Ne ovat yksittäisiä tapauksia.”

Kuokkanen kannustaa ihmisiä hyvään naapuruuteen.

”Meidän tätä seutua pitempään asuttaneiden on tunnettava vastuumme. Uudet asukkaat on toivotettava mukaan kylän elämään: kutsutaan kahville ja heitetään kättä. Ystävystytään ja tullaan kavereiksi – silloin ristiriidatkin vähenevät.”

Ystävyys voi versoa vaikka auringonkukasta.

ANTTI KANTOLA

”Hyvä selvitys on hyvän kaavan pohja”

Maankäyttöä suunnitellaan ja ohjataan kaavoituksella. Selvitykset ovat vakiintuneet kaavoituksen esivaiheeksi.

”Tieto on tarpeen kaavoitustyössä ja tietoa hankitaan selvitysten avulla. Hyvä selvitys on hyvän kaavan pohja”, sanoo yliarkkitehti **Ritva Laine** Suomen Kuntaliiton Alueet ja yhdyskunnat -yksiköstä.

”Maatilaselvitys ei ole minulle kovin tuttu, mutta se vertautuu muihin elinkeinoselvityksiin.”

Selvityksen teko on myös hyvää hallintoa ja yhteistyötä: siinä voivat kertoa mielipiteensä ihmiset, joiden elämään ja toimeentuloon valmisteilla oleva kaava vaikuttaa.

”Maatilaselvityksellä kootava tieto on epäilemättä hyödyllistä Liperin kaltaisessa kunnassa, jossa maatalous on tärkeä elinkeino”, Laine sanoo.

Kunta käyttää todellista valtaa

Alueiden käytön suunnittelu ja kaavoitus on kunnallisen päätöksenteon ydintä.

”Kunnalla on alueellaan kaavamonopoli. Kaavoituksessa kunta käyttää todellista valtaa”, Liperin yhdyskuntasuunnittelija **Reino Kuivalainen** sanoo.

Hän muistuttaa, että esimerkiksi maiden pakkolunastuksen uhkaa ei Liperissä ole. Kirkonkylän yleiskaava-alueella tontteja on tarjolla enemmän kuin halukkaita rakentajia.

ANTTI KANTOLA

3 KÄRKI-TOIVETTA

Päivi Jokinen haastatteli Liperin maatilaselvitystä varten kolmisenkymmentä viljelijää. Haastattelujen perusteella hän tiivistää viljelijöiden toiveista kolmen kärjen:
1) Nykyiset pellot pidettävä peltoina. Esimerkiksi uusia asuinalueita viljelijät eivät halua.
2) Vapaat rantanäkymät. Järviin rajautuvat pellot halutaan pitää mahdollisimman vapaina rantarakentamisesta.
3) Asutuksen on sopeuduttava maatalouteen. Viljelijöiden mielestä ei voi olla niin, että maatalouden on sopeuduttava asutukseen.